

(11) քաղաք

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պուշկարիոյ համար սարե- կան 10 ֆրանկ. վեջաւ- սեայ 5 ֆրանկ: Արտասահ- մանի համար սարեկան 12 ֆրանկ, վեջաւսեայ 6 ֆր. ԿԱՆԻԿՎԱԾԱՐՆԵԼԻ

Կրտսիակի եւ չեկի տոմար:

Կրտսիակի տող: 20 սան- քի: Կ:

ՇԱԲԱՏ

Եւ որով որկեր
Եւ հասցիին:

ТНИКЪ
МЪ
РНА.

action du jou
„Charjourn“
Varna (Bulg.rie

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ. ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ Ե

ԳԻՆ 10 ՍԱՆԹԻՄ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹ ԶՈՐԵԲՇԱՔՈՒԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱՏ ՕՐԵՂԻՄ:

ԳԻՆ 10 ՍԱՆԹԻՄ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ո՞ր կուսակցութեան, Շատարշ. — Աղօթք (ֆերբուսաձ), Վահան Մանուչեան. — Բուշկարիոյ ազատութեան զինուորները, Վարդո. — Կալարանները. — Թղթակցութիւններ (եղիպսական ֆրոնիկ), Լ. Ա. — Դեւ ու զեւ. — Վարդ-Պատրիկոյի Յիշատակարանը. — Քաղաքական Դեպքեր. — Աղիտաստեանը. — Թորքիտեան լուս:

Ո՞Ր ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ . . .

—)(—
Բ.

Իսկ վա՛յ անոնց որ կը յանդերձնին ձեռնարկել լրագրի մը հրատարակութեանը: Կուսակցութեան հարցը, ահաւոր և քրտմիտնելի, կուզայ յուզուիլ անոր շուրջ: Զորս կողմէն կը պոսան. «Ո՞ր կուսակցութեան կը պատկանի . . .»: Ամենէն անտարբեր ու սկեպտիկ կարծած մարդը վայրկեանական խանդավառութեամբ մը կը բռնկի, իրար կանցնի, հոգի կուտայ հասկնալու համար թէ նոր լոյս տեսած թերթը յեղափոխութեան ո՞ր ճիւղին ծառայութիւն մատուցանելու կողմնու՞նի:

Ու կսկսի մոլեգին հեղեղ մը բամբասանքներու, վայրահալութիւններու, հետապնդումներու, որոնք պղպաղաւոր յորձանք մը կը ձեւացնեն թերթին բոլորտիքը: Ու եթէ անիկա քիչ մը ամուր կուտանի վրայ հաստատուած չըլլայ, ապահովապէս կը գործի, կը թաւալի և կը սուզի անհետ կըլլայ չորս դիէն վեր ցատքող այս ալիքներուն մէջ:

Այս երեւոյթիին հոգեբանական կողմը կայ սակայն. ժողովուրդին զանգուածը որ այսպէս ըսպառիչ թալթլումներու անձնատուր կըլլայ այսքան անօգուտ և ծիծաղելի հարցի մը լուսարանութեան համար, լոկ կոյր ու անգիտակից հետեւող է մաս մը նենգաժէտ ճամարակներու, որոնք յարմար աւելի չեն փախցնէր բռնելու միամիտ ու շուտուն ժողովուրդեան օձիքը և իրենց ետեւէն քաշկռտելու զայն, որ կը հնազանդի ոչխարի հլուութեամբ ու անոր ալ թափովը:

Կուսակցամուլութեան խօլ ժամանակի մը մէջ կապրինք: Հայ ժողովուրդին բարդ ու բազմազունակ խաւերուն մէջ սպրդած օձի թունաւոր սոցոսկումներ առաջ բերին այս հիւանդոտ ու քանդող երեւոյթը: Ճարակումը ահաւոր շուտութեամբ սեղի ունեցաւ, ապանեխական միջոցներու պակասութեան պատճառով: Ա՛լ հիմա վարակուած ենք: Թէ ի՞նչ պիտի ըլլայ այս վիճակին վախճանը, մտածումն իսկ սոսկում կազդէ:

Բարոյական շրջանը, զոր կանցունենք, աներեւակայելի կերպով սարսափելի է:

Ա՛լ կարծես մուշգած ենք թէ մեր արիւնյուտայ ազգը փրկութեան միայն կը կարօտի, որուն ձգտելու է բովանդակ շօրութեամբը, փրկութիւն մը որ համերաշխութեան, սրտակցութեան և եղբայրութեան զօրեղ ու անբակտելի խմորով միայն ձեռք կրնայ բերուիլ:

Ի՞նչ կուզենք մեր յեղափոխական կուսակցութիւններէն. կամ թէ զանոնք ուշքի և ուղղութեան բերելու համար ասանկ միջոցներով զինուելու է: Եթէ ազէկ բան է քանդելը, անկից աւելի ի՞նչ կայ գիւրին. առնենք կացինները, ինչանք անոնց մէջ ու մինչեւ յետինը կոտորենք: Ու յետոյ յաղթապանձ կանգնինք անոնց արիւնտ աւերակներուն վրայ՝ իբրև թէ մեր փրկութիւնը ձեռք անցուցած ըլլայինք:

«Ո՞ր կուսակցութեան, ի՞նչ կուսակցութեան . . .» անմիտ ապարդիւն հարցումներովը պիտի անցնին մեր օրերն ու տարիները, տխուր, մեղամաղձոտ, չնայելով որ միւս կողմէ վիհի մը զառթափին վրայ կը գտնուինք ու մեծ խրամատներ կը բացուին մեր գոյութեան վրայ: Եւ մինչ մէկ կողմէն թուրքը իր անդադրում քանդումովը, միւս կողմէն եւրոպեան անխիղճ անդադմ գիւտնապիտութիւնը իր ձգձգումներովը մեր էութեան կոպտանան ու չորագրէն ծուղակներ կը լարուին մեզ դէմ, տակուին մինք

կուզենք հասկնալ թէ այս ինչ մարդը ո՞ր կուսակցութեան կը խնկէ, այն ինչ թերթը ի՞նչ կուսակցութեան կը պատկանի, այս ի՞նչ . . . այն ի՞նչ . . .

Ե՞րբ արդեօք այս ցնորական վիճակ վերջ ու վախճան պիտի գտնայ:

ՇԱԲԱՏ

Ա Ղ Օ Թ Ք

Ձե՛, Տե՛ր, չե՛, մոռցար աչ մեզի իրար:

Քարանջիք մեզիկ երեսը անկիւն. մը քոյ տոյր որ քուրք անիրաւ լին արիւնիկ մեք յուայ գերանկիւն:

Տե՛ր, մեզի համար միշտ եղար դասակ:

Եւ արցունքներուս չեղար կարեկիր, Ու երես սուս քուրքերու խոսման քարտախակ ջրաւ մեր սիրուն երկիր:

Տե՛ր եւայք վերեւ մեր հայրենիքի, Ա՛յս ծայրի ի ծայր ինչպիս կը միայ, Տե՛ս. ինչպիս անշունչ ինկած եւ զեփիկ:

Բով ֆովի պատկած ծեր ու երախայ:

Մո՛ւ, պակսի պակեք, Տե՛ր, սիրտ չունիկ ալ, Երբ ջորս կողմերիս պատած է ախ, վախ, նոյն իսկ կրակեակ եկեղեցի գալ, Երբ մեր շահիկը կը չեմայ ուրախ:

Դուն որ վճռեցիր զժոյժը պատիժ Անեց որ պակսի քո ուսեւ մեկիկ, Ինչ ունիս արդեօք աւ օձ: Դուն ի՞նչ մոռնի անեւ որ մեր միտք կուտեւ:

Երբ պիղծ մեկը սեղանից մօտ գար, Բարկութեան շանքի սեղալիք վերեւ, Երբոր կարեւն սեղան ու խաչքար, Ինչո՞ւ չես վիշտ երկիկիք մեկիկ:

Ձե՛, Տե՛ր, չե՛նք ուզե՛ր ոչ արքայութիւն, Ոչ աչ երջանիկ կեանք մը սեւակակ, Բայց կարեւի չե՞ որ սուս մեզի դուն, Մարդու պիս ապրիլ մեր հողիկ վրան:

Ո՞վ Տե՛ր, չե՛նք գիտե՛ր, փոխուեցա՞ր արդեօք.

Մոռցար խոսումներ, մոռցար գիր, կալ, Եւ կալ դուն ան չես, ինչ որ միշտ իրօք

կը հաստատուի մեկի միկեւն հիւսակ: Ա՛ՂԱՅԻՆ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

1 Մարտ 1898

ԲՈՎԱԳՐՈՒՆ ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐԸ

—)(—

Բուշկարիան հինգ հարիւր տարու չափ տանջվեց թուրքաց լուծի տակ: Թէ որչափ անտանելի եւ ծանր է այդ լուծը, հայերս ամենից լաւ գիտենք: Այդ ստրկական ահագին շրջանի մէջ տանջուող Բուշկարիոյ նախնական եւ գործնական բողոքող տարրը եզու Բուշկար հայրուկը:

Հայրուկ, թուրքերէն նշանակում է աւազակ, եւ թուրք կառավարութիւնը նրանց հետ վարվում էր իբր սոսկ աւազակներին հետ:

Սակայն Բուշկար հայրուկները սոսկ աւազակներ չէին, նրանք հաւաքված, անձնականապէս վերաւորված եւ անպատված կորովի բուշկարներ էին որոնք չէին կարող գիւմանալ թուրքաց բանտերին և խոնարհել ընտելութեան առաջ:

Այդ կորովի մարդիկը հենց որ մի յանցանք էին գործում թուրք կառավարութեան դէմ, կամ թէ նրանց բարկութիւնը հրաւիրում, իսկոյն վերցնում էին հրացան և դաշոյն ու փախչում բաղկանեան լեռները այնտեղ սաւառնող արծիւների ընկերակցելու: Այդպէս թափառում էին լեռներում եւ յարձակումներ գործում թուրք վաճառականների վրա, նոյնպէս եւ իրանց այն ազգակիցների որոնք թուրքերի ստեղծելիքով, նրանց գործիք դառնալով տանջում եւ հարստահարում էին իրանց հարազատ եղբայրներին . . .

Զմեռը լեռները իջնում էին այդ մարդ արծիւները եւ թաքնվում այնպիսի բուշկար գիւղերում ուր նրանց չէին ճանաչում:

Այդ հերոսներից շատերը ընկել են տաճկաց ձեռքը, բանտերում տանջվել և կախաղան բարձրացել, տակայն նրանց գործը շարունակվել է . . .

Այդ հերոս հայրուկները պաշտովում էին ժողովրդից, սրովհետեւ խեղճ բայեան միայն նրանց մէջն էր տեսնում իր ցաւերին մասնակից, իր վրէժը լուծող հարազատ զաւակներին: Ժողովուրդը ոգեւորված էր ներբանցով եւ երգերով փառաբանում էր նրանց քաջութիւնը:

Այսօր բուշկարական լանաստեղծութեան ամենալաւ կտորները ներկրված են այդ հայրուկ հերոսներին կամ աւելի ձեռք նրանց խմբապետներին—վայելոտաններին:

Ճիշդ է հայրուկութիւնը բուշկար ժողովրդի խուլ բողոքի արձագանքն էր, սակայն շատ տարրական էր: Հայրուկութիւնը ճնշված ստրկիկ կողմից զգացված բողոքի ցուցումն էր միայն եւ չունէր ոչ քաղաքական

—)(—

նշանակութիւնն եւ ոչ էլ բնասորութիւնն . . .

Իրաւ որ հայրուկները շատ էին անհանգստացնում թուրք կառավարութիւնը . սակայն հին ազգայնականացումը չէր կարող հասցնել նրա բէթիմին . որովհետեւ ազատամարտական լայն եւ հիմնաւոր գաղափարներին զուրկ էին, չէին մտածում իրանց գործը լայն շարժել մէջ պնդուհանրային կերպարանք տալ : Եւ այդ գաղափարները :

Սկզբներում բուլղար ժողովուրդը ընկղմված էր մտաւոր խաւարի մէջ, զուրկ էր ազգային ինքնաճանաչութիւնից եւ գիտակցութիւնից . ուրեմն եւ զուրկ ազգային անկախութեան ձգտումներից :

Բուլղարական ազատութիւնից մտայնութեան տարի առաջ միայն սկսեցին երեւան գալ այն մարդիկը, որոնք զարկ տուին Բուլղարիոյ մտաւոր եւ բարոյական վերածնութեան : Առաջ բերին մտաւոր շարժում եւ մտաւոր յեղափոխութիւն դարերով թմրած ու ստրկացած ժողովրդի մէջ : Թուրք կառավարութիւնը այդ բոլորը լատենում էր, սակայն քաղաքական ձգտումները չընկառնելով լուծ էր :

Մինչեւ 70 թուականներն Բուլղարները գտնվում էին Յունաց հոգեւոր իշխանութեան տակ, սակայն այդ միջոցին բողոքեցին եւ պահանջեցին Բուլղար հոգեւորականներ :

Բուլղարները յաղթող հանգիստացան այդ կուռում եւ քաջալերված ու ողբերգական սկսեցին աւելի մեծ իղձեր ունենալ :

Փոքր իշատ լուսաւորված Բուլղար երիտասարդութիւնը սկսեց մի բուն կեանք . նա ջանաց իր լայն ձգտումները իրականացնել — հայրենիքը ազատել օտարից :

Այդ միջոցին Բուլղար շարժելի պատակաբար եւ թուրք կառավարութիւնը կատաղեցին եւ ձեռք ձեռքի սրւած սկսեցին հալածել Բուլղար

ազգային հայրենասէր երիտասարդներին : Ներքին եւ արտաքին թշնամի իրար համարուելով ուղեցին երկուսն էլ մէջտեղ խեղդել Բուլղար յեղափոխութիւնը եւ ազատութեան ծարար : Ճիշդ այնպէս ինչպէս միջանում : Թուրքաց բանակը եւ ամենահեռու արտաքինները լցվեցին Բուլղար երիտասարդներով, որոնք կրում էին նոյն սանձանքները ինչ որ կրեցին եւ զեւ կրում են հայ երիտասարդները :

Սակայն այդ խառնութիւնները աւելի զրգոնցին Բուլղար ժողովրդի ատկութիւնը զէպ ի իրան կաշին քերթող բռնապետութիւնը եւ նա սկսեց աւելի լուրջ կերպով վերաբերվել պէպի հայրենիքի ազատութեան գործը :

Հայրենիքից հալածված, սուճկի ճիրաններից ազատված լուսավոր եւ ազնիւ բուլղարները անցան արտասանման եւ աւելի Բուլղարիա, ուր եւ գտան աւելի սիրալիւր ընդունելութիւն եւ միջոցներ առաջ սանկու յեղափոխական վեհ գործը : Սկսվեց յեղափոխական գրականութիւնը, ժողովրդին աւելի զրգոնելու եւ աւելի բարեբերելու նամար :

ՎԱՐԴՈ

ԿԱՅԱՐԱՆՆԵՐԸ

—) (—

Պատկազարեան նամակ մը ստացած ենք որ տխուր գոյնիւրով կը նկարագրէ կայսրաններու մէջ աշխատող մեր Հայաստանցի եղբայրներուն վիճակը սրեւք զրկուած են ամէն կրօնական միւլթարանք :

Այս ջերմեանք Հայաստանցիները այնքան յարած մեր ազգային եկեղեցիին, ստիպուած են ի չզույժ հոյք քանոնային, պուլիար կրօնաւորներու զիմէլ ննջեցեալներն թողել եւ երախաներին մկրտել տալու համար :

Եւ եթէ անոնցմէ ոմանք իրենց նիւթական կարողութիւններէն վեր գոնողութիւններ ալ ընել յանձն առած են՝ պէտք եղած ատեն հայ քահանայ մը ձեռք ձգելու համար, այն ատեն ալ աէր հայրերուն հանած զգուարութիւնները արդեւք եղած են անոնց :

Երկու ամիս առաջ Չորրանի կայսրանէն Հայաստանցի մը երկու երեք անգամ կը գրէ փ. Պօլսի քահանային որ հաճի գալ նորածին զաւակը մկրտելու : Կուզէք որ աէր հայրը ուրիշ պայմաններէ զատ, երկաթաղիլի երկրորդ կարգի ստմանկ կը պահանջէ : Քիչ մը շատիկ փափկութիւն չէ՞ առ եկեղեցականի մը համար որ նոյն իսկ ցրտուն ու բուքին պարտաւոր է հեփոսան երթալ հոն ուր իր պարտքը զինքը կը կանչէ : Այս երախան ճրարար մկրտուել է պուլիար քահանային ձեռքով : Նմանօրինակ մկրտութիւն մըն ալ սարբեր կայսրան մը, Կայսրքի մէջ տեղի ունեցեր է : Հայրը՝ աւուր հացի կարօտ գաւառացի, նոյն իսկ չէ համարձակած հրաւելլի առաջարկ մը ընել փ. Պօլսի քահանային :

Փանի որ կաթողիկոսական հովիւը շատ անտարբերութեամբ կը վերաբերուի այս կարգի խնդիրներու ներկայումս, եւ իր մեծագոյն զբաղումն է կուսակցական հարցերով զբաղվելով թաղային խորհուրդներուն խորին ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք այս տխուր իրողութիւններուն վրայ, հաւաստելով զիրենք որ եթէ այս կացութեան դարման մը գտնեն՝ ինչ որ իրենց պարտքն է զուրս չէ, մեր Հայաստանցի եղբայրներուն երախտիքը պիտի գրաւեն : Պարզապէս երկու միջոցներ կը ներկայանան մեր աչքին . այսինքն՝ կամ երկու շերտան քահանաներ հաստատել որոնց ծախքը հոյացուի Պուլղարիոյ բովանդակ հայ եկեղեցիներէն գտնուելու :

Ճուտ մէջմէկ փոքր բաժինով, եւ կամ ամէն քաղաք՝ ուր եկեղեցի մը կը գտնուի, իր շրջակայ զիւղերով կանոնաւոր թիւ մը կազմէ, որուն քահանային ճիտին պարտքը ըլլայ իր կոյն վաղել հոն ուր՝ մահամերձը, ննջեցեալը, եւ կամ նորածին մանկիկը իրեն կը սպասեն :

Թ Ղ Թ Ա Կ Յ Ո Ւ Թ Ի Ե Ն Ե Ր

ԵՊԻՊՏԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

(ՄԵՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԹՂԱԿՅԵՆ)

Տաքերուն հետ, առաջնորդական տեղապահ Հօր՝ Յակոբ Ծ. Վ. Աշոտի մտատանջութիւնն ալ հետզհետէ կաւելնայ : Փանիքի մէջ հիմա ո՛չ մէկին համար գաղտնիք մըն է անոր որ առաջ առաջնորդ ընտրուիլ ուղեւը : Ու ատիկա չի գարմացներ մեզ, յայտնի ըլլալով մեծ ազաներուն բռնած գրութիւնը, եւ իրենց գործերուն խառնուելու իրաւասութիւն ունեցող մը չստեղծելու հաստատութիւնը : Արգէն միմիայն ատով կարելի է բացատրել երկար տարիներէ ի վեր Եգիպտահայերու առանց առաջնորդի մնացած ըլլալը : Տեղապահի մը խօսք հասկցնելը զիւրին է, բայց առաջնորդին հետ խնդիրը կը զգուարանայ, ատոր համար Յակոբ Վ. Աշոտ հակառակ իր բրած թախանձական զիմումներուն՝ հաւանական է որ միայ ինչ որ է :

Փանի մը օրեր առաջ իր բարեկամներէն մէկուն հարսնիքին առիթով Աղեքսանդրիա կերթայ, առանց ազաներէն հրաման առնելու . վերադարձին՝ յանդիմանութեան չափ թիւսած գէժքերու կը հանդիպի, որպէս թէ ստիպուած ըլլար անոնց հաւանութիւնը աննկ առաջնաց :

Հոս ամէն բան գրամ ունեցողինն է եւ գրամ ունեցողը ամէն բանի վրայ իրաւունք ունենալ կը կարծէ,

ՎԱՐԴ-ՊԱՏՐԻԿՈՎԻ ՅԵՆԱՍԱԿԱՐԱՆԸ (4)

Ճեմարանից յետոյ Մերունին մտաւ Տիխոնի արհեստական դպրոցը . այնտեղ չընդմացաւ, իր կամքով զուրս եկաւ եւ լուսանկարչութիւն սովորեց : Իբրեւ ճամբորդ լուսանկարիչ, նա գաղտնի կերպով զէնքեր տեղափոխեց սանձանագլուխ կուկուսեանի համար եւ կուկուսեանի հետ ձերբակալվեց :

Փանի որ յիշեցինք Տոնապետեանին եւ կուկուսեանին, ուրեմն ստիպված ենք այդ երկու անձնաւորութիւններին մասին ունեցած յիշողութիւնները հաղորդել :

Կուկուսեանը, բարձրահասակ, նուրբ կազմուածքով, ճգնաւորի պէս սանրած մազերով նիհար աղա էր : Նա շատ մենակեաց կեանք էր վարում . շարունակ Վարք Սրբոց եւ ուրիշ կրօնական գրքեր էր կարդում : Մենք նրան ճգնաւոր էինք կանչում եւ միշտ ծաղրում էինք : Նա այդ բուրբին զիմանում էր հին ժամանակի բրիտանից համբերութեամբ եւ ներողամտ ու մեղմ հայեացքով նայում իրեն ծաղրողներին :

Միայն երբեմն, երբ ծաղրի չափն անցնում էր, նրա լեռնացու կատաղի բնաւորութիւնը երեւան էր գալիս : (Կուկուսեանը Ուսէացի էր) : Այդ տեսակ վայրկեաններում նա կատաղի վարագի նման փոռչալցնում էր եւ յարձակվում իրան անհանգստացողներին վրայ : Մինչեւ հինգերորդ պատերազմի, կուկուսեանը ազօրով,

սուրբ գրքեր կարդացող եւ ճեմարանական վարչութեան հրու հնազանդ աշակերտ էր, կատարեալ վարդապետացու : Սակայն Արշակ Նահապետեանի, (ներկայումս Սրբիմանի սիրելի վարդապետը) ազոտա ու եղբւրական ղէթիմը այդ ճգնաւորին էլ իր խաղաղ բնաւորութիւնից հանեց : Կուկուսեանը դարձաւ բարոտ աշակերտներից մէկը ու հինգերորդից արտաքսվեց իր մի յանդգնութեան պատճառով : Վերջը նա մտաւ ներսէսեանի դպրոց, այնտեղ վերջացրեց եւ Բագուի մարդասիրական ընկերութեան հաշուով գնաց Պետերբուրգ ուսուցչական ինստիտուտ մտնելու : Սակայն այդ պարոյի ծրարիւր իրան բուրբին ծանօթ լինելու պատճառով ազատ ունկնդիր եղաւ համարաբանում եւ զեւ քննութիւններ չտուած վերադարձաւ Կովկաս իր արշաւանքը իրագործելու համար, որին եւ զո՞ գնաց, չը նայելով որ լուրջ տարրէ հակառակ էր այդ արշաւանքին : Ճիշդ է կուկուսեանի արշաւանքը բարոյական անպիսի ազդեցութիւն գործեց հայ ժողովրդի վրայ, սակայն եւ մեծ նիւս աւեց : Երանից յետոյ առաւ կատաղարութիւնը սկսեց լարւած ուշադրութեամբ պահպանել սահմանազրուիլ եւ հայերին հետեւել : Այնու ամենայնիւ կուկուսեանի քայլը հերոսական էր եւ նման բուլղար յեղափոխական Բոտեւի քայլին, որը Բաւեցիկի նաւով մտաւ Բուլղարիա իր խմբով :

Երկուսի քայլերն էլ յանգուզն էին եւ ոչ այնքան գործնական, եր-

կուսի վախճանն էլ եղբրական, զուցէ կուկուսեանինը աւելի ստուկալի : Որովհետեւ աւելի լաւ է մի անգամից սպանվել, քան քսան տարի չղթալակապ տաժանակիր աշխատանքի դատապարտվել :

Տոնապետեանը նոյնպէս լուռ ու մուռն, իսկոյն վստահութիւն չզրոււող զէմքով, խորամանկ եւ ընդունակ աղա էր : Նա մինչեւ վերջը իր դատարանի լաւ աշակերտներից մէկն էր . սակայն հինգերորդ դատարանում նա էլ բարեստացաւ . Ճեմարանի վարչութեան ղէմ եւ չը նայելով որ ընդունակ աշակերտներից էր, արտաքսվեց իր մի յանդգնութեան եւ բուն ըմբոստութեան պատճառով, նոյն նահապետեանի ձեռքով, որի քաղաքականութիւնն էր Ճեմարանից հեռացնել շատ ընդունակ եւ ազատամտ աշակերտներին, որոնք կարող էին միշտ իր ցած նպատակներին հակառակ ազդեցութիւն գործել աշակերտների վրայ :

Ես Ճեմարանում մնացի մինչեւ 88 թուականի Հոկտեմբեր ամիսը : Այդ միջոցին հետզհետէ Ճեմարան մտան Արտաշէս Անդրէասեան, Խաչատուր Գրուսնի, Կուլագրեղեան, եւ ուրիշները, որոնց անունները չեմ տալիս, որովհետեւ նրանց անունները յայտնի չեն ոչ հայ ժողովրդին եւ ոչ էլ կատաղարութեան : Գուլագրեղեանը 88 թ.ին կարծեմ Տիխոնիցի Գոլջեանին եւ Էրզրումցի Ազրիպատեանի, եթէ չեմ սխալվում, հետ ընդհարում ունեցան թուրք զինուորների հետ, Քիւչիւք Տէրէի մօտ : Այդ ընդհարում

մի մէջ Գոլջեանի եւ միւս ընկերը սպանվեցին, իսկ Գուլագրեղեան ազատվեց եւ փախաւ Ռուսաստան : Թէ ինչպէս այդ զեւ ինձ համար պարզ չէ : Միայն այս չափը գիտեմ որ նա այնուհետեւ յեղափոխական գործով չզբաղվեց ու միայն վերջին ժամանակներս կիզծ ստորագրութեամբ աշխատակցում է արտասահմանի հայ թերթներից մէկին, որը ամենակատաղի հակառակորդ է առաստայ յեղափոխականներին եւ առ հասարակ յեղափոխութեան : Թերեւս նրա համար որ առաստայները այդ պարուններին գրամ չը ստուին . . .

Անդրէասեանը դպրոցում ծանրաշարժ, դանդաղ մտածող եւ շատ սովորական ընդունակութեան աէր տղա էր լմ ժամանակ, որոշ բան չէր կարելի նկատել նրանում : Սակայն նա հասել է մինչեւ վերջին դատարանը, եղև է նահապետեանի ղէմ վերջին բողոքողներից եւ վերջապէս Սամաթիոյ կուկ մէջ երկար ու հերոսական զիմազրութիւնից յետոյ մեռաւ անձնասպան լինելով :

Խաչատուր Գրուսնի Վանի գիւղերից էր, բուրբին զիւղացու նման միշտ աղոտագիտանելով, ճնջղան, յանդուգն, բարոտ, ընդունակ եւ միշտ ուշադրութիւն պաւող . նա էլ նահապետեանի ղէմ բողոքողներից է եղև վերջին դատարաններում եւ հետագիւ Ճեմարանից :

Ամենքին էլ յայտնի է որ նա էլ Սամաթիոյ հերոս կուկուսեանից էր եւ անձնասպան եղաւ : (Շարունակելի)

եկեղեցիներն սկսելով ուր սովորական մարդիկ ոտքի վրայ կը մնան (քանի որ ամբողջը վարձու կը արուին) մինչև գերեզմանատուն, ուր ազգատներու սովորները մինչև իսկ հանդիստ չեն գտնար:

Ազգային ժողովներու եւ բարեգործական ընկերութիւններու մէջ Արարկիրցիները միշտ մեծամասնութիւն կը կազմեն. 100ին 60 Արարկիրցի, 30 վանցի եւ 10 տեղացի: Արարկիրցի մը կարելի չէ գտնալ Գահիրէի մէջ որ ժողովի մը անդամ չըլլայ եւ ժողովի մը անդամ ըլլալը հաս գործի ըլլալ կը նշանակէ:

Ու ինչ կայ Գահիրէի մէջ աւելի առատ քան ընկերութիւններու ու ազգային ժողովներ. բարեգործական ընկերութիւն, շահասիրական ընկերութիւն, բնութեցասիրաց ընկերութիւն եւ այլն եւ այլն:

Երեսակայեցէք ընթերցասիրաց ընկերութեան սրահը՝ հասարակութեան առջեւ բաց (բնականաբար վճարողներուն առջեւ) ուր վեց հոգի գնդամուղ կը խաղան, քանի մը զոյգեր նարտ, գմալողներու խումբ մը ոտքի վրայ շուրջներին, գիտողներու խումբ մը վիտիի գաւաթներու առջեւ բազմած. ու անդին խեղճ լրագրիները կը սպասեն դու չկարբուած՝ մինաւորիկ սեզաններուն վրայ քով քովի:

Ու ամենէն աւելի զարմանալին՝ «ընթերցասիրաց ընկերութեան գործադիր ժողով»ին կազմակերպած լսարանական երեկոյթներն են: Բայց յաջորդ նամակիս կը վերապահեմ անոնք: Լ. Ա.

ԴԵՍ ՈՒ ԴԵՆ

Հայոց Հայրապետը մասնաւոր գրութեամբ մը 2500 բուսկ զըրկեր է Պոլսոյ Պատրիարքին զանազան տեղեր զրկուելու համար: Ելծմիածնէն կը գրեն թէ Գէորգ Ծ. Վ. երէցեան եպիսկոպոս ձեռնագրուեր է:

Վանի նորընտիր կուսակալ Թահիր փաշան զեռ Պոլիս է, և Հայոց Պատրիարքն իրեն այցելելու է անցած շաբթու:

Կիրակի օրը Վառնայէն Պոլիս գացող Հայերուն մեծ մասը ազատ արձակուեր է, բայց կըսուի թէ 8—10 հոգի կասկածելի նկատուելով բանտարկուեր են:

Բարիդէն մեղ եկած նամակներ կը պատմեն թէ տեղւոյն Հայոց մատրան հոգաբարձութիւնը հրաժարեր է, թէ այս հրաժարման պատճառը Բարիդի հայոց հովիւ Տ. Սուքիաս Վ. Պարոնեանին ընթացքն է, որ չի համակերպիր եղբր արուած որոշումներուն: Տ. Սուքիաս վարդապետ Ս. Սարգսի բարեկենդանի կիրակի առտուն պակեր է երկու օր առաջ Ռուսիայէն եկող հայ երեսասարգ մը և օրիորդ մը, առանց ունենալու անոնց ամուրիութիւնն հաստատող ու եւ է պաշտօնագիր և առանց Բարիդի քաղաքային ամուսնութեան անհրաժեշտ ձեւակերպութիւնը կատարելու: Այս ապօրինութեան պատասխանատուութիւնէն զերծ

մնալու համար հրաժարեր է եղբր նախորդ հոգաբարձութիւնը:

Պուքրէշի մէջ սկսած է հրատարակուիլ «Սէտաի Միլլէթ» անուն թերթ մը բուսնական և թուրքերէն լեզուներով, թուրք և բուսնական շահերը պաշտպանելու նպատակաւ: Իէպքերը խեղաթիւրելու և միշտ անամէջ եղբրակացութեանց յանգելու սահմանուած այս թերթը բնաւ պատիւ չի բերեր անօրէն Պ. Կոկլինի չէանուի:

Կաթողիկոսական հովիւ Տ. Արսէն Վ. Վեհունի Վառնայէն Ռուսչուք գացեր է և անկից ալ Աւստրիա պիտի անցնի եղբր: Չենք գիտեր թէ այս հովիւ մէկ տարիէ ի վեր ի՞նչ օգտակար բան ըրաւ Պուլկարիոյ հայերուն համար, և ի՞նչ ընելու կերթայ Աւստրիա:

Վաղարշապատէն կը գրեն թէ փեարուար 20ին Հայրապետը Էլձմիածնէն հասեր է: Բազմաթիւ անձնի կառքերով ու ձիերով, գիմաւորներ և Վեհափառը:

Փետրուար 22ին կիրակի գիշեր, վանքի Մայր եկեղեցին գողեր մ' ներով, 300 բուսկ արժողութեամբ թանկագին լիբր և սրբապատ անօթներ յափշտա եր են: Գողերը զեռ չեն բռնուած:

Ղաթալանքակ գրկուած թղթակցութեան մը մէջ, Պ. Թաթիաս օր ծանօթ անձի մը ծածկանունն է, ծայրայեղ ցատուով կը պախարակէ կարգ մը թերթեր որոնք այնքան լիբր կերպով կը վերաբերին հանդէպեղափոխական կուսակցութեանց: Պարզապէս «Երէշային» կանտանէ այդ թերթերուն ընթացքը:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԴԵՊՔԵՐ

ՍՊԱՆԻՅԱ ԵՒ ԵՄԵՐԻԿԱ

Սպանիոյ և Միացեալ-Նահանգներուն միջև կայտնութիւնը երթալով գծնակ գոյն մը կտտանայ: Ամերիկեան հանրապետութիւնը և թէ ոչ մինչև ցարգ բաց է ի բաց, գէթ կղզացուէ թէ ինք սրտած է Սպանիոյ լուծը վերջունել Քուպաի վրայէն և անկախ հռչակել տալ զայն: Անգլիանննրու գոհարը զեռ կը շարունակէ գիւցազնական մաքառումը իր վրայ ճնշող բռնակալութեան դէմ, և ալ ժամանակըն եկած է որ ստանայ իր թափած արեան վարձքը:

Բայց ահա գարձեալ կուգայ երեւան կելլէ եւրոպայի գծու յին գիւնադիտութիւնը, կասեցնելով ամէն փեշանձնական և տապալտական թա: Սպանիոյ ցարգաբարձութիւնը համոզուած է եղբր որ բոլոր պետութիւնները համաձայն են պաշտպանական տիրապետութեան պահպանումին Քուպաի վրայ և հեկառակ անոյ անկախութեանը, մանաւանդ Միացեալ-Նահանգներու կողմէ թեւարկութեան մը: Անգլիա, Ֆրանսա և Ռուսիա պաշտօնական ցոյցերէ կամ բարեկամական գի-

մամներէ անդին չպիտի անցնին, մինչ Եւրոպիա և Վեհափառ արւամադիր են եղբր շատ առաջ երթալ ի թէ Իտալիա հասնի: Բայց — կենթադրուի Սպանիոյ մէջ — եւրոպական աէրութիւններուն կարծիքին մէկ հաւաքական արտայայտութիւնը պիտի բաւէ եղբր ամերիկեան յարձակում մը կամ միջամտութիւն մը արգելելու համար:

Կերմանիոյ երեսասարգ կայսրը, պալատը բնտանեկան ճաշի մը պահուն, Քուպաի գործերուն վրայ խօսք բացուելով, յայտարարեր է. «Յորչափ Վիլհելմ Բ. կայսր մնայ Գերմանիոյ, Եանքիները չը պիտի ձեռք անցունեն Քուպան»:

Աւելի կարեւոր է Պերլինի Սպանիական զեռպան Պ. Մէնտէղ ար Վիկոի յայտարարութիւնը լրագրի մը խմբագրին: Բացատրելէ յետոյ թէ «Մէնտէղ կորստելու գործին մէջ Սպանիա բնաւ մատ չունէր, աւելցուցած է:

«Կրնայ ըսուիլ թէ Միացեալ-Նահանգները արդէն սկսած են Սպանիոյ պաշարման: Լիսպոնի նաւահանգստին մէջ ուր տարիներէ ի վեր Ամերիկեան մարտանաւ մը չէ տեսնուած, հիմակ եր. ու հատ կան: Աւելի չորս զբահաւորներ կը գտնուին Սպանիական ջուրերուն մէջ:

«Սպանիա չպիտի թողու Քուպան առանց գիմադրութեան: Իրաւ է որ բան մը չենք կրնար ընել Ամերիկեան նաւահանգիստներուն դէմ որ վերջերս ամբացան: Մովի վրայ պատերազմի մը իսկ չենք կրնար սկսիլ: Բայց, պաշտպանողական պատերազմէն գուրս, ձեռուընիս ուրիշ միջոց մը ունինք. Սպանիա չէ ստորագրած 1856ի Բարիդի դաշնադրը ի մասին առեւտրական նաւերու զբաւման պատերազմի առան: Հեռեւապէս իրաւունք ունինք զինելու մեր առեւտրական նաւերը և այսպէս ստեղծել հարուած մը հասցնել Ամերիկեան առեւտուրին: Պարտէլոնի, ինչպէս Վալենսի մէջ այս պահուս իննըսուն նաւեր կան որոնք միանալով մեր սքանչելի թորփիւն նաւերուն մեծ ծառայութիւն պիտի մատուցանեն մեզ պատերազմի ատեն»:

ԾՍ. ԲԱՅՈՒ Ն ԱՐԵՒԵՒԻՔ

Ինքնէ հեռագիր մը (անգլիկան աղբիւր) կը ծանուցանէ թէ Անգլիական զեռպան Սըր Քլայտ Մարտինալ 20նկ լի-Յամէն գացեր է և հոն աղբու բողոք մը տուեր է ընդդէմ Բորդ-Արթուրի յանձման, որ պիտի փճացունէ Մայրաքոյն Քրեւելքի հաստատարակութիւնը: Չինաստան յայտարարեր է թէ ինք անկարող է գիմագրել Ռուսիոյ պահանջումներուն: Ինչո՞ք Չինաստան, իր չորս

հարիւր միլիոն ընակիչներովը խաղալիկ եղբր է ափ մը Եւրոպայիներու ձեռքին մէջ:

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ԿՐԷՏԷ

Իտալիոյ Եր. Թոլոմոյ վերջին նստին մէջ Պ. Պուէն յայտարարեց թէ Իտալիա իր կողմէ պիտի ընդունի Եորկիոյ իշխանին թեկնածութիւնը կրէտէի կառավարչութեան համար. բայց կը փափագի որ բոլոր տէրութիւնները համաձայնին, որպէս զի եւրոպեան խաղաղութիւնը չվըրգովի: Համաձայնութիւնը գեռ չէ գոյացած, բայց ուրիշ ոչ մէկ թեկնածութիւն չէ ներկայացած:

ՎԻԼՀԷՄ Բ.

Վիլհելմ կայսրը Երուսաղէմ պիտի երթայ. . . իր մեղքերուն թողութիւն փնտռելու: Իբր ջերմիւնագ քրիստոնեայ իր այս ընթացք շատ միթարական է: Բայց Երուսաղէմէ դարձին Պոլիս պիտի երթայ այցելելու իր մեծ բարեկամին Սուլթան Համիտի: Տարակոյս չի կայ որ նորէն մեղքերու մէջ պիտի իյնայ իսլամական արեւնոտ մայրաքաղաքին մէջ:

ԱՂՔԱՍԱԽՆԱՍԸ

Ինչպէս մեր նախընթաց թիւին թուրքերէն բաժնին մէջ գուշակած էինք, տեղւոյս Աղքատախնամին գործունէութեան դադարման համար քաղաքապետութիւնը սեէ անօրէնութիւն չէ ըրած:

Չարմանալի է որ կարգ մը անձերու կողմէ բարեացակամութեան պակասութիւն կը գիտուի այնպիսի գործի մը մասին, որուն հարկ է զարկ տալ, նկատի առնելով համատարած թշուառութիւնը որ կը տիրէ Վառնաի հայ զաղթականութեան մէջ: Լիւսոյս ենք որ Աղքատախնամը, յարուցուած անպատեհ գծուառութենէ մը չլուսահատելով, ընդհակառակն ամէն ջանք ի գործ պիտի դնէ փոփելու համար իրեն գիմադ աղքատները, մինչև որ Պոլիս գառնալու համար ամէն արգելք և գծուարութիւն վերնան և տիրող թշուառութիւնը զգալի համեմատութեամբ պակսի:

Այս առթիւ կը յորդորենք մեր բարեկէր ազգայինները որ ձեռուընուն եկած բարիքը չզլանան իրենց ազգակից թշուառներուն օգտին համար, որոնք չքառութեան մէջ ինկած են չէ թէ անշուշտ աշխատութենէ խորջիւնուն, հասպա դրամ վաստակուսապարէզին անձկութեանը պատճառով:

—)(—

ԱՃԼԸԳ ՍԵՄԵՐԵՍԻ

—)(—

«Բիւզանդիոն»-ըն վանտան ալ-
տըզը մէքթուպլարըն սէօյլէտի-
կինէ նազարէն, քէօյլէտտէ գա-
թուրիքիք կիւն կիւնէ արթմագ-
տա ըմը: Թէէսիւք օլընաճագ
նոզթա շու աըը քի պիւր քիւլէ
պուզտայ էլէ կէշիւքիք իշիւն
զազալը քէօյլիւլէք քէնտի մէշ-
հէպլէրինտէն վաղ կէշմէյէ թէ-
նէզըլիւլ իտիօրլար: Պուզտայը
տաղըտան կաթուրիկ միտիօնար-
լարըն վիճտանը հազգընտա պիւր
էքքեար հասըլ իթմէք իշիւն
զանն իտէրիկ պէօյլէ պիւր քէյ-
ֆիէյէթ էլվէրիւր: Չազալը պիւր
էհալիւնին զայիք վէ միւհթաճ
հալիւնտէն ֆայտէլէնմէք իշիւն,
պէօյլէ պիւր ալազըլըլը իրթի-
քեապ իտէն կաթուրիկ ֆուգարա-
բէրվէրանըն նէ նիյէթէ մէպնի
պիղիմ վաթմանըն հէր քէօյլէլէ-
րինտէ հալըմըլլարընա արթըզ
շիւպհէմիզ գալմամըլ աըը:

Թօհաֆը շու աըը քի պիւրազ
պուզտայ իշիւն քէնտի քիլիտէ-
լէրինտէն այրըմայը կէօզէ ա-
լան միլլէթտաշարըմըլ շիւպհէ-
սիզ հարըն հա օ պիւր կիւն պուզ-
տայ ֆիլյաթընըն ուճուզըլընտա
եինէ քէնտի մէզհէպլէրինէ տէօ-
նէճէքլէր տիւր:

Վէ օ վազըթ պիւրիմ մէզհէպի-
միզէ տիւշման օլան մէշքիւր
ֆուգարաբէրվէր կաթուրիկլէրին
հարտըլը գահպէլիք մէյտանտա
գալաճագ աըը:

ԲՕԼԻԹԻԳԱ

—)(—

Թիւրիք ԹԱՊՈՒՐԱՐ

Թէսալիտա վէ Եաննատա
պուլունան 2ճի օրտունուն թա-
պուրլարը պիւր իրատէ մուճի-
պինճէ քէնտի եէրլէրինէ ալ-
տէթ իտէճէքլէր տիւր: Պու իրա-
տէ Եաննա վէ Թէսալիա գոման-
տանլարընա թէպլիզ օլունուպ,
մէշքիւր թապուրլար հօլա չըզ-
մըլլար աըը:

Պիւր Իթիւր

Աթինա թիւրք սէֆիւրի Եու-
նան հիւքիւմէթինէ րէամէն վէ
մուէսիւր սուրէթտէ իթթար իյ-
լէմիշ տիւր քի, էկէր Թէսալիա-
տա սուլըն պոզմայա պիւր սէպէպ
վէրիլիքսէ, Եուան հիւքիւմէթի
մէսուլ գալաճագ աըը: Վիւքէլա
րէիսի Մ. Չայիմիս ճէվապէն տէ-
միշ տիւր քի Թէսալիանըն սուլ-
հընա իսալէլ կէթիւրէնլէրի ճէ-
զայա շարբաճագ աըը:

Հիշ շիւպհէ հօգ աըը քի
պունտան պէօյլէ թիւրք հիւքիւ-
մէթի Եուանիսթան հազգընտա
քէնտի չըրազընը ազարլայան
պիւր ուսթա կիպի տալրանաճագ
աըը:

ՏՕՒ ԱՆՄԱՆԱՐ

Ինկիլթէրանըն 195 թանէ եէնի
զըրհըլը օլուպ 42 թանէ տախի
հարմագտա աըը: Ֆրանսանըն 46

Թանէ զըրհըլը օլուպ 16 թանէ
հարմագտա աըը: Իթթիֆագը
միւսէլլէսէնին (Երբեակ նիզա-
կակցութիւն) 86 ատէա եէնի
զըրհըլը օլուպ 19 ատէա իմալ
իթմէքոն տիւր:

Գ Ո Ւ Պ Ա

Գուպա իսթիլալըլարըն իքի
սէրկէրտէլէրի Մաքսիմօ Կոմէշ
վէ Թալիքսիմօ Կարչլա քէնտի
ասքէրի գուվէթլէրինին րաբօր-
թօլարը վէ բըլանընը մուհարէ-
պէ Եաննաընտա Ամէրիկայա եար-
տըմ իթմէք իշիւն Ուաշինկթը-
նա հօլլամըլլար աըը:

ՍՐՊԱՎ ՎԷ ՊՈՒԿԱՆՐԻՍ

Սրպիտ վէ Պուլկարիա պէյ-
նինտէ միւնանէպաթըն ֆէնա
հալտէ պուլունտըլընը, կէրէք
Սօֆիա, կէրէք Պէլկարատ զազէ-
թալարը հալըյօրլար: Սկիւպտէ
պուլկարլար վէ սրպլար պէյնին-
նէ վուգու պուլան միւնատէլէլէ-
րին սէպէպլտէ պու ըմըլ: Սըրպ-
լար քէնտի մալլուպիլէթլէրինի
ուուլթմամըլլար աըը: Պուլկար-
լար իսէ պուլկար ատա իթտիք-
լէրի մէմլէքթիւն իւզէրինէ
սրպլարըն մաթլուպլարընը կէօ-
րէրէք հըրուլանմագտա աըրլար:

ԵՈՒՆ ԱՆԻՍԹԱՆ ՎԷ ԹՈՒՐԻՒՄ

Եուան գրալընը գաթլ իթմէք
թէօհմէթի իլէ միւթթէլիմ օլան
Քարտիցի վէ Քիրեաքի նամ
չախալարըն տալաը պու այ
զարֆընա ճինայէթ մահքէմէսի
հուզուրընտա կէօրիւլէճէք տիւր:

Գրալ իլէ քէրիմէսի Բրէնսէս
Մաուի իսթինթագ մէմուրը իլէ
պիւրլիքտէ ճինայէթին իճրա ի-
տիլտիկի մահալէ Էիթմիշլէր վէ
պաղը մուհիմմ մալիւմաթ վէր-
միշլէր տիւր:

Աժանս Բէօյթըլըն Սթան-
պօլտան ալտըլը մալիւմաթա
կէօրէ, Ֆրանսա վէ Ինկիլթէրրա
հիւքիւմէթլէրի իսթիգրազ մէ-
սէլէսինի քէնտի մէպուտան մէճ-
լիսլէրինէ թագտիմ իթտիքտէն
սօնրա, Սուլթանա պիւր նօթա
հօլլալըպ թաղմինաթը հարպի-
յէնին (տուգանք) պիւրինճի գըս-
մը թէտիյէ օլունուր օլընմաղ
քէնտիսի տախի իմզա իթմիշ օլ-
տըլը շարթլարընը իճրայա պաշ-
լայաճաղընը պիւրիւրէճէքլէր:
Թաղմինաթըն գալան գըըմլարը
Եուան թօփալընտան թիւրք
ասքէրինին մուլթագամէն չըզ-
մասընա գանաթ հասըլ օլըն-
տըգտան սօնրա թէտիյէ օլընա-
ճագ աըը:

«Ասթի» կազէթաընըն հազ-
տըլընա պագըլըրտա, Ֆրանսա,
Ռուսիա վէ Ինկիլթէրրա տէվլէթ-
լէրի 155 միլիօն ֆրանկտան ի-
պարէթ պուլունան Եուան իս-
թիգրազընըն թամամընը թէէ-
մինաթ ալթընա ալաճագլարը
մըլ: Հիւքիւմէթ իսթիգրազը
րօթէսինի իքի իշ կիւնէ գատար
մէպուտան մէճլիսի հուզուրընա

չըգարմագ իւմիտինտէ պուլու-
նըյօր:

Կիրիտտէն ալընան մալիւ-
մաթա կէօրէ կէշէն շարչանպա
կիւնիւ «Սլաէնպուրի» նամ քը-
րուաղէօր վարօրը Կիրիտին զարպ
ճիհէթինի զապթ իթմէք իշիւն
ատայա չըգմըլ օլան Ալման թայ-
ֆէլէրինի գապուլ իթմիշ վէ ալ-
ման պայրաղընը Գաննա թապ-
հալարը իւզէրինէ չէգմիշ տիւր:

Յիթինատան «Գայալ» կազէ-
թաընա չէքիլէն թէլէկրաֆա
նազարէն, Բրէնս Եուրկիոսըն Կի-
րիտէ վալի թային օլունմասը
իշիւն պիւթիւն տէվլէթլէր
միւթթէֆիզ պուլունմագտա ը-
մըլլար: Խարիճտէն ալընան մա-
լիւմաթլար տախի թաստիգ իթ-
մէքտէ տիւրլէր:

Ֆրանսա-Նոզէֆ վէ գրալ Ում-
պէրթօ քէնտի էլ հազըլարըլլա
Չարա պիւրէր մէքթուպ հազա-
րագ քէնտի թէքիլիքլէրինէ հէմ-
էքքեար պուլունտըլարընը պէ-
յան իթմիշլէր իմիշ: Սթանպօլ-
տան ալընան իսպալէրլէր տախի
Սուլթանըն պու իսուտուսա տայիւր
կէօթթէրէճէյի ըրգանըն (հաւա-
նութիւն) վազըթա միւհթաճ օլ-
տըլընը պիւրիւրմէքտէ տիւրլէր:

ԲՈՒՍԻՍ

Բուսիա հիւքիւմէթի Սեվաս-
տարուտա պիւր գաշ եէնի վարօր
ֆապրիգալարը աշմագ թէսալու-
րընտա պուլունըյօր: Պու ֆապ-
րիգալարտա հալընըլ թօրբիտօ-
լար հարըլաճագ աըը: Գէզալիք
հիւքիւմէթ կէօնիւլլիւ սօնան-
մասը իշիւն իսարիճտէն իքի եէնի
չըրուաղէօր վարօրը սաթըն ալ-
տըրաճագ աըը:

Չարըն Էմրի իլէ Բուսիանըն
Գարատէնիլ վէ Պալթիք վէ Պահ-
ըր Հազէր (Կասպից) վէ Սիպե-
րիտաքի Բուս սօնանմալարընըն
թէֆթիշի իշիւն պիւրէր ամիւրալ
նասպ օլունմուշ աըը: Պու թէս-
պիւրլէր Չին սուլարընտա վու-
գուի իսթիմալտէն օլան գաըը-
չըգըլըլարա գարըլ պիւր նէվ
հազըլըլը մագամընտա թուլուն-
ըլյօր:

ՍԹԱՆՊՈՒԼՕՅԸՆ ԳԱԹԻԼԷՐԻ

Սթամպուլօֆը գաթլ իթմիշ
օլտըլարընըլանն օլընան շախ-
լարըն տալաը կէշէն հաֆթա
Սօֆիա իսթինաֆ մահքէմէսինտէ
կէօրիւլիւպ Հալիուլըն վէ Պօնէ
Եօրիլիէֆին վէ պուլարըն շէրի-
քը թէօհմէթի (մեղսակից) օլան
արապաճը Աղօլըն հազլարընտա
պիւրինճի մահքէմէի ճինայէթ-
տէն վէրիլէն հիւքմի թաստիգ
իտուպ թիւքիւնքճիէֆին պէրա-
յէթինէ գարար վէրմիշ տիւր:

ԳՅՆԻԸ ՎԱԼԻԼԷՐ

Սապըզ Տիարպէրի վալիսի
օլան վէ էրմէնի զըրկընլարը
էանաընտա Մ. Կանպօնըն թա-
լէպի իւզրէ մէմուրիլէթինտէն
թարտ օլընան Էնիս փաշա Պաս-

րա վալիսի օլմուշ տըր: Գէզա,
քիւրտ Մուսա պէյին մէսէլէտին-
տէ շէօհրէթ գաղանմըլ օլան վէ
Ո. Հուալթըն թալէպի իւզրէ
թարտ օլընան Պահրի փաշա Ա-
նան վալիլիլինէ նասպ օլընմըլ
աըր:

ՊԱՊԸ ԱԼԻ

Պապը Սլիլիլիւր մէսէլէտինին
հալիլինտէն սօնրա Թէսալիայը
պօշալտաճաղընը պիւրիւրմիշ օլ-
տըլընը սօն թէլէկրաֆլարտան
անլաշըլմագտա աըր:

Թէսալիա վէ Եպիրոտաքի
գուվվէի ասքէրիլէնին ազալմա-
սը հապատիւլէրի պիէսաս աըր:

ԹԵԱԹՐՈ

—)(—

Եարըն ազչամ Անկէլ Սլափօֆըն
թէաթրօսընտա Վիսէլօ գուճբան-
եսար թարաֆընտան «Արապաճը
հալոսա Իհթիլար պիւր օնպաշը»
նամ օյըն մէվգըր թէճաշայա վազ
օլընաճագ աըր: Պու օյուրն Պ. Պ.
Պապանէն վէ Պէնլիւան մէնֆաա-
թընա օլաճաղընա՝ հիւրմէթլի
թէաթրօսըրվէրանըն պու պապ-
տէ իսայիշ վէ զայրէթ իէօթիէ-
րէճէքլէրի շիւպհէսիզ տիւր:

«Վէսէլօ» գուճբանեսար սօն
տէֆա օլարագ «Գրիտապիւր Գօ-
լուպօս» նամ օյուրը տախի օյ-
նատըլտան սօնրա, Վարնատան
միւֆարագաթ իտուպ, Ֆիլիպէ
թարաֆլարընա կիտէճէք տիւր:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Հայ Կարախանուրիսի ի Հնդկաստան
Հնդկաստանի հայ պաղութի մասին
պատմական եւ ազգագրական խիստ
չահեկան տեղեկութիւններ պարու-
նակող սոյն անգլիերէն երկասիրու-
թիւնը, գոր հնդկերակը, Տիար Մես-
րոզպ Սէթեանց Կալկաթայէն զրկած
է մեզ, կարժէ որ ամէն անգլիագէտ
ազգայիններու թանգարանին մէջ
գտնուի:

ԳԻՆ Ե ՇԻԼԻՆ

Կեդրոնատեղի Վանա Ապուրաճ-
ման մզկիթի դէմը, Ա. Չարահանէլեան
Հայկական Գրատան մէջ:

ՏՊԱՐԱՆ «ՇԱՐԺՈՒՄ»-Ի

Կը տպագրուին ամէն լեզուէ
այցետոմս, հասցետոմս, նամա-
կագլուխ, հարանեկան հրաւի-
րագիր, մահազգ, ինչպէս նաև
պրօշիւններ:

Գիններն յոյժ գլեւրամատչելի:
Ուրիշ քաղաքներէ եկած
յանձնարարութիւններ ճշգու-
թեամբ եւ փութով կը կատար-
ուին:

«Շ Ա Ր Ժ Ո Ւ Մ»

Վառնաի մէջ կը վաճառուի Մու-
սալա, թանկիլ Կեղրկէօյիքեանի
խանութիւր, Սասուն սրճարանի ծխա-
վաճառին քով եւ Ապուրաճման
մզկիթին դէմը հայկական գրատու-
նը, Ա. Չարահանէլեանի քով:

—)(—